পঞ্জাব রাজ্য এবং অন্যমানে

বনাম

মেসর্স ছাব্রা রাইস্ মিল্স্ এবং অন্যমানে

নভেম্বর 17, 2005

[অরিজিত পশায়ত এবং তরুণ চাটার্জী, ন্যায়মূর্ত্তিদ্বয়]

পঞ্জাব সাধারণ বিক্রয় টিকস অধিনিয়ম, 1948:

ধারা 2 (i) - ক্রয় টিকস - বজার শুল্ক উপরে আদায় করাযাইপারিব কি - বজার দেয় - বজার সমিতিকু প্রদান করাগলা - নির্ণ্ণয় হেলা, বিক্রয় বিনিময়র অংশ ভাবরে বিবেচনা করাযাইপারিব নাহিঁ - বজার শুল্ক উপাদান উপরে ক্রয় টিকস দেবাকু কৌণসি দায়িত্ব নথিলা - পঞ্জাব কৃষি উত্পাদ বজার অধিনিয়ম, 1961 অধীনরে প্রস্তুত করাযাইথিবা বিপণন নিয়মাবলী - কৃষি উত্পাদ বজার।

আনন্দ স্বরূপ মহেশ কুমার বনাম সি.এস্.টি., **[1980] 4 SCC 451 এবং** *পঞ্জাব রাজ্য এবং অন্যমানে বনাম গুরাণ্ডিত্তা মল্ শৌতি প্রকাশ এবং অন্যমানে,* [2004] 5 SCC 791 উপরে নির্ভরশীলতা রখাযাইথিলা।

দেৱানী অপিলীয় অধিকারিতা : দেৱানী অপিল সংখ্যা 14817/1996।

সি.ডব্লু.পি. সংখ্যা 8806/1993 রে পঞ্জাব এবং হরিয়াণা উচ্চ ন্যায়ালয়র 8.9.1994 তারিখর রায় এবং আদেশরু।

আবেদনকারীমানঙ্ক তরফরু অরুণ কে. সিহ্না, রাকেশ সিংহ এবং মুকেশ কে. সিহ্না।

উত্তরদাতামানঙ্ক পাইঁ কে. কে. গুপ্তা (এন্.পি.) এবং সুশ্রী যশপ্রীত গোগিআ (এন্.পি.)।

ন্যায়ালয়ঙ্কর রায় প্রদান করাগলা

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଅରିଜିତ ପଶାୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ଏହି ଅପିଲରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଉଠାଯାଇଥିବା ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ ବଜାର ଶୁଳ୍କର ଉପାଦାନ ଉପରେ କ୍ରୟ କର ଏହି ଆଧାରରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରିବ କି ଯେ ଏହା କାରବାରର ଅଂଶ ନୁହେଁ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର ହୋଇଥିବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଅପିଲ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଦାୟର କରାଯାଇଛି ।

ପଞ୍ଜାବ ସାଧାରଣ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1948 (ସଂକ୍ଷେପରେ "ଅଧିନିୟମ") ଅନୁଯାୟୀ ଧାରା 2 (i) ରେ "କାରବାର" କୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ଏହା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ:

"କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତରେ କରାଯାଇଥିବା ବିକ୍ରୟ ଏବଂ କ୍ରୟ ଏବଂ ବିକ୍ରିର କିଛି ଅଂଶ ଏବଂ କ୍ରୟର ସମଷ୍ଟି, ସାଧାରଣ ବାଣିଜ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସ ଅନୁଯାୟୀ ନଗଦ ରିହାତି ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟ ରିହାତି ଭାବରେ ଅନୁମୋଦିତ କୌଣସି ରାଶିକୁ କମ୍ କରିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ସାମଗ୍ରୀର ବିତରଣ ସମୟରେ କିମ୍ବା ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ରାଶି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥାଏ ।

ପଞ୍ଜାବ କୃଷି ଉତ୍ପାଦ ବଜାର ଅଧିନିୟମ, 1961 (ସଂକ୍ଷେପରେ "ବଜାର ଅଧିନିୟମ") ଅନୁଯାୟୀ ବିପଣନ ନିୟମାବଳୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଟିକସ ପରିମାଣ ହେଉଛି ଯେତେବେଳେ କାରବାର ଟିକସ ଯୋଗ୍ୟ ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ କ୍ରେତାଙ୍କୁ ବଜାର ଶୁଳ୍କ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ କାରଣ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକାରୀ ବଜାର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଅନୁମତିପତ୍ର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥାନ୍ତି; ଯେ ଏପରି ବଜାର ଶୁଳ୍କ ସେମାନେ ବିକ୍ରେତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ନାହିଁ; ତେଣୁ, ବଜାର ଶୁଳ୍କର ଏପରି ପରିମାଣ ବିକ୍ରୟ ବିନିମୟର ଅଂଶବିଶେଷ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ; ଯେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ କାରବାରରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ତରରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା କୃଷିଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଅଂଶବିଶେଷ ଭାବେ ବଜାର ଶୁଳ୍କର ପରିମାଣ ଦେଖାଇବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ; ଯେ ଏପରି ବଜାର ଶୁଳ୍କ କ୍ରୟ କରର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କିମ୍ବା ପଇଠ ପାଇଁ କାରବାରର ଅଂଶବିଶେଷ ନୁହେଁ ।

ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱରୂପ ମହେଶ କୁମାର ବନାମ ସି.ଏସ୍.ଟି., [1980] 4 SCC 451 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାର କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ ଯେ ୟୁ.ପି. କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ମଣ୍ଡି ଅଧିନିୟମ,

1964 (ସଂକ୍ଷେପରେ "ୟୁ. ପି. ଅଧିନିୟମ") ର ଧାରା 3-D (1) ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କ୍ରୟର କାରବାର ଉପରେ କେତେକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ଟିକସକୁ କମିଶନ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇ କ୍ରୟ କାରବାରରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥିଲେ ଯେ ଏପରି ଚାରୋଟି ପରିସ୍ଥିତି ଅଛି ଯେଉଁଥିରେ କାରବାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି: (i) ଯଦି ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଜଣେ କମିଶନ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ବିକ୍ରୟ କରାଯାଏ, ତେବେ କମିଶନ ପ୍ରତିନିଧି କ୍ରେତାଙ୍କଠାରୁ ବଜାର ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ଏବଂ ସେହି ଶୁଳ୍କକୁ ସମିତିକୁ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ; (ii) ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀ ସିଧାସଳଖ କୌଣସି ଉତ୍ପାଦକଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ପାଦ କ୍ରୟ କରନ୍ତି, ତେବେ ବ୍ୟବସାୟୀ ସମିତିକୁ ବଜାର ଶୁଳ୍କ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ; (iii) ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ ଉତ୍ପାଦ କ୍ରୟ କରନ୍ତି, ତେବେ ଉତ୍ପାଦ ବିକ୍ରୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀ ଏହାକୁ କ୍ରେତାଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ଏବଂ ସମିତିକୁ ବଜାର ଶୁଳ୍କ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ; ଏବଂ (iv) ଏପରି ଉତ୍ପାଦ ବିକ୍ରୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ, କ୍ରେତା ସମିତିକୁ ବଜାର ଶୁଳ୍କ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ ।

କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ବଜାର ଶୁଳ୍କ ଦେବାକୁ ପଡିବ ତାହା ବିଚାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ରହିଛି ଏବଂ ଥରେ ଏହା ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ପରେ ଯେ କ୍ରେତାଙ୍କର ବଜାର ଶୁଳ୍କ ଦେବାର ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ଏବଂ କ୍ରେତାଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବଜାର ଶୁଳ୍କ ଜମା କରିବା କାରଣରୁ, କ୍ରେତାଙ୍କଠାରୁ ଏହା ଆଦାୟ କରିବା ବିକ୍ରେତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଏପରି କାରବାର ଉପରେ ବଜାର ଶୁଳ୍କ ଦେବା ବିକ୍ରେତାଙ୍କର ଆଇନଗତ ବାଧ୍ୟତା ନୁହେଁ, ତେଣୁ ବଜାର ଶୁଳ୍କର ପରିମାଣକୁ ବିକ୍ରୟ ବିଚାରର ଅଂଶ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରଚଳିତ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ସମାନ ସ୍ଥିତି ରହିଛି ।

ଉପରୋକ୍ତ ସ୍ଥିତିକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା *ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଗୁରାଣ୍ଡିଟ୍ଟା ମଲ୍ ଶୌତି ପ୍ରକାଶ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*, [2004] 5 SCC 791 ମାମଲାରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱରୂପଙ୍କ ମାମଲାରେ (ଉପରୋକ୍ତ) ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ବଜାର ଶୁଳ୍କ ଦେବାକୁ ବିକ୍ରେତାଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ବାଧ୍ୟବାଧକତା ନାହିଁ କାରଣ ଏହା କ୍ରେତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ବିକ୍ରେତା ଏହାକୁ କ୍ରେତାଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ । ତେଣୁ

ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଉପସଂହାରଟି ହେଉଛି ଯେ ବଜାର ଶୁଳ୍କ ଉପାଦାନ ଉପରେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ନଥିଲା ।

ସ୍ଥିତି ଉପରେ, ଅପିଲ ବିଫଳ ହୋଇଛି ଏବଂ ଖାରଜ ହୋଇଛି, କିନ୍ତୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ବିନା ।

ଆର୍.ପି. ଅପିଲ ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।